

mațiile și precizările făcute de savantul Ion Nestor, mai ales în problemele mileniului „tăcerii“, cu prilejul acțiunilor de perfecționare a cadrelor de specialitate din unitățile muzeistice. Nu odată profesorul Ion Nestor a participat, ca invitat de seamă al conducerii muzeului, la diferite manifestări științifice, prilej cu care regretatul dispărut își expunea fecunde și bogatele sale idei în probleme de arheologie prefeudală și feudală, domeniu în care s-a afirmat ca deschizător de noi orizonturi de cercetare. A fost membru corespondent al Academiei R.S.R. (1955) și membru al Academiei de Științe Sociale și Politice (1970), membru al Institutului Arheologic german de la Frankfurt am Main (1958).

Toți cei care ne-am împărtășit din bogata și rodnică sa experiență și activitate științifică, profesori, cercetători, muzeografi (pentru Ion Nestor cele trei categorii se contopeau într-una singură a omului pasionat a smulge pământului noi argumente în domeniul istoriei patriei, a îmbogăți patrimoniul arheologic cultural-național, a contribui la educarea patriotică a tinerilor generații mai cu seamă) îi vom păstra o luminoasă și pioasă amintire, continuând cu devotament opera sa de cercetare a trecutului nostru istoric, convinși fiind că vom îndeplini astfel un act de recunoștință demn de numele acestui mare dispărut.

ȘTEFAN OLTEANU

Prof. univ. dr. doc. GHEORGHE CANTACUZINO
1900—1977

La cumpăna dintre secole, pe 3 martie 1900, se naștea, într-o familie ce a dat țării numeroși oameni de vază, unul dintre cei mai neobosiți viitori arheologi bucureșteni. Era Gheorghe Cantacuzino.

Încă din adolescență el se dedică studiului științelor umanitare. La terminarea liceului — urmat la București și Lausanne — avea solide cunoștințe în limbile clasice și moderne.

Primul război mondial îl face să-și întrerupă temporar studiile pentru a lua arma în mână și a-și apăra țara.

Cursurile universitare le urmează la București absolvind facultatea de drept (1921) și de litere (1922). Pleacă apoi în străinătate unde timp de cinci ani (1923—1927) se specializează în antichitățile greco-romane (Paris) și în papyrologie greacă (Roma și Milano). În toată această perioadă beneficiază de îndrumarea unor renumiți profesori. De altfel, toată viața se va socoti elevul lui Vasile Pârvan și Jérôme Carcopino alături de care a participat la numeroase săpături arheologice din România, Franța, Italia și Africa de Nord. Cunoștințele căpătate îl vor ajuta apoi în activitatea desfășurată în țară, dedicându-se în special, în perioada de început, studiilor de istorie clasică. Prima lucrare publicată va fi teza de doctorat susținută în 1927 la Universitatea din București, intitulată *Cîteva corpuri barbare din armata romană de la Augustus la Galienus*.

Paralel cu preocupările științifice — săpăturile din castrul roman de la Băneasa (jud. Teleorman) — el va desfășura și o bogată activitate pedagogică în cadrul Universității, fiind mai întâi docent, apoi conferențiar la Facultatea de litere (1929—1947).

Începînd cu anul 1948, în cadrul Muzeului național de antichități și al Institutului de arheologie din București, va efectua numeroase săpături arheologice mai întâi la Histria (1949—1951), iar apoi în București și împrejurimi (Cernica, Potlogi, Cătălui-Căscioarele). Pe toate aceste șantiere va colabora cu multiple instituții culturale și obștești: Muzeul de istorie a municipiului București, Muzeul de istorie din Călărași, Muzeul de arheologie din Oltenița, Direcția monumentelor istorice, Patriarhia Română, etc.

Specializîndu-se, prin natura împrejurărilor, în arheologie medievală, săpăturile din cuprinsul orașului București, precum și cele din împrejurimi îi vor aduce consacrarea. Cercetările s-au axat pe scoaterea la iveală, din noianul uitării, a unor vechi construcții bucureștene situate pe Dealul Mihai Vodă, Movila Gorgani, str. Apolodor nr. 13 (casa Dudescu), etc.

Dar șantierul de care s-a simțit atras cel mai mult și pe care nu l-a părăsit pînă la sfîrșitul vieții a fost Cernica. Descoperirea aici a uneia din cele mai mari necropole neolitice (aparținînd culturii Boian) din sud-estul Europei, a unor așezări neolitice (de tip Dudești și Boian), din epoca bronzului (de tip Glina și Tei), geto-dace, prefeudale (sec. VI e.n.) și în special a Mănăstirii Iezărul cu satul Mărăcineni i-au captat toată energia ultimilor 15 ani.

Aici și-a etalat întreaga capacitate și spiritul creator. Dacă pentru monumentele medievale scoase la lumină, atît la Căldăraru-Cernica cît și la Cernica-Mănăstire, avea experiența necesară, pentru celelalte era nevoie de o urgentă familiarizare. Și miracolul s-a produs. În mai puțin de doi ani, profesorul Gheorghe Cantacuzino a devenit unul din cei mai buni specialiști pe problemele neoliticului din România. Iar rodul cercetărilor s-a concretizat în numeroase articole, comunicări și conferințe prezentate atît în țară — sesiuni ale institutelor de cercetare, ale muzeelor, la radio și la televiziune — cît și peste hotare — Moscova, Roma, Belgrad, Tokio, Chicago, Atena, Praga.

O altă latură a multiplei activități desfășurate de Gheorghe Cantacuzino a fost cea pedagogică. Profesorul a atras pe toate aceste șantiere numeroși tineri viitori istorici, arheologi, profesori, muzeografi. Discuțiile ce se purtau pe marginea descoperirilor făcute, la care participau numeroși invitați, erau adevărate lecții pentru „colaboratorii“ mai tineri. Părerea fiecăruia era ascultată cu atenție și era acceptată numai cea justă, indiferent din partea cui venea.

Făcînd bilanțul întregii sale activități putem constata, lucru rar în arheologie, inexistența unor datorii rămase neonorate. Tot ce a fost mai important și valoros s-a publicat. Sperăm că monografiile, la care lucra în ultimul timp și care reprezentau de fapt o reluare a problematicii și o descriere mai amănunțită a descoperirilor, vor vedea lumina tiparului.

Recunoașterea tuturor acestor merite, în care după cum s-a văzut arheologia bucureșteană a ocupat un loc primordial, l-a constituit alegerea

7
în 1969, chiar de la creare, ca membru activ al Academiei de Științe Sociale și Politice din R. S. România.

Dar toate aceste acțiuni au fost curmate în seara zilei de 20 septembrie 1977, atunci când noaptea prinde din urmă ziua. Atunci a închis ochii pentru a se odihni, după o viață ce n-a cunoscut răgazul, profesorul Gheorghe Cantacuzino. De aceea cei ce l-au înțeles și urmat îi pot spune și acum, la patru ani de la săvârșire, „requiescat in pace“.

GEORGE TROHANI

Prof. dr. GHEORGHE ASTANCAI 1904—1980

Muzeul de istorie a municipiului București a înregistrat la 27 ianuarie 1980, dispariția unuia dintre oamenii care au participat activ la creșterea, dezvoltarea și modernizarea instituției. Prin stingerea din viață a profesorului doctor Gheorghe Astancăi, muzeul a pierdut încă unul din înaintașii muzeografiei bucureștene.

Gheorghe Astancăi s-a născut la 21 februarie 1904 în satul Moara Grecilor, cuprins astăzi în limitele orașului Vaslui.

Absolvind cursurile școlare în Vasluiul natal și la „Mihai Viteazul“ din București, Gheorghe Astancăi s-a înscris la Facultatea de litere și filozofie, etapă încheiată în anii 1930—1931, printr-o strălucită licență, apreciată cu nota maximă. Încă de pe vremea studenției a fost atras de valoroasele preocupări și studii sociologice îndrumate de profesorul Dimitrie Gusti. Seriozitatea studiilor și bogăția materialului acumulat, i-au permis lui Gheorghe Astancăi să-și susțină un apreciat doctorat la Universitatea din Paris. Dintre problemele care i-au stăruit în mod deosebit în preocupări, familia și multiplele aspecte ale acestei instituții din viața societății românești, i-a adus cel de-al doilea titlu în licență, la 30 iunie 1931, pentru lucrarea intitulată „Rudenia și afinitatea ca impediment la căsătorie în dreptul român“. Amplificînd studiul pe această temă, în care au fost valorificate numeroase observații efectuate în campaniile sociologice, Gheorghe Astancăi a obținut cel de-al doilea titlu de doctor în științe.

În afara obținerii celor două înalte titluri științifice, Gheorghe Astancăi s-a bucurat de cunoașterea și prietenia multor oameni de seamă. Ca director și secretar al Oficiului Universitar, în anii 1931—1934 a fost în permanent contact cu marii profesori ai universității bucureștene, deținînd în același timp și funcția de asistent al cursurilor de istorie predate de savantul Nicolae Iorga, al cărui prieten și colaborator a fost mult timp.

Profesor, ziarist, director al Oficiului Universitar, funcționar superior la Primăria Bucureștilor, Gheorghe Astancăi a fost un exemplu de muncă și corectitudine. Aceste calități le-a păstrat și ca director al Bibliotecii municipiului București (1941—1948) cât și ca director al Muzeului municipal.

Gheorghe Astancăi s-a aflat la direcția Muzeului municipal din anul 1948 pînă în 1957.